

ถึงตัว

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๙

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ธรรมะเพื่อหัวใจดวงนี้ หัวใจดวงนี้ที่ว่าเป็นของเรานี้แหละ แต่เราคุมมันไม่ได้ แล้วเราไม่สามารถดูแลรักษาได้ด้วย ถ้าเราดูแลรักษาได้ด้วย เราจะไม่มีความทุกข์เลย เราจะมีความสุขตลอดเวลา แต่ที่เพราะเราดูแลรักษาไม่ได้มันถึงมีความทุกข์ใจ แต่ถ้าเมื่อใดเราดูแลได้ เราจะมีความสุขของเราพอสมควร พอสมควรนะ ไม่ใช่ความจริงหรือ

แต่ถ้ามันเป็นความจริงนะ วิหารธรรม ไม่ต้องดูแล ไม่ต้องรักษา ไม่ต้องทำสิ่งใดเลย มันเป็นธรรมชาติ มันเป็นข้อเท็จจริงของมันเลย ถ้าเป็นข้อเท็จจริงของมันแล้ว ไม่ต้องมีใครรักษา เพราะต้องมีคนรักษาอยู่นี่ไง มันถึงได้ทุกข์ได้ยากนี่ไง

ก่อร่างสร้างเรือนเขาต้องมีนั่งร้าน จะทำสิ่งใดแล้วเขาต้องมีเครื่องประกอบให้มันขึ้นมาเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาให้ได้

นี่เราจะดูแลหัวใจของเราอย่างไร

ถ้าเราจะดูแลหัวใจของเรา เพราะเราทำไม่ได้

ฟังธรรมๆ เพื่อเหตุนี้ไง ฟังธรรมๆ เพื่อเกร็ด คติธรรม เพื่อหัวใจของตน ถ้าเพื่อหัวใจของตนนะ อยู่ที่คนฉลาดหรือคนโง่เขลาเบาปัญญาแล้วรอดฉลาด มันไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันหรือ

แต่ถ้าเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิตนะ เขาเก็บเล็กผสมน้อย เขาดูแลรักษาหัวใจของตน แล้ว
สิ่งใดที่มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตวิญญูโก มันจะฝังใจมาก ไม่อย่างนั้นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าจะตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ได้อย่างไร

๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้วนะ สัททวิหาริก ชาวพุทธทั้งหมดรู้ได้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์นั้น สิ่งทีมนั้นมันฝังหัวใจ มันฝังหัวใจว่า เราแบกทุกข์มาทั้งตลอดตั้งแต่ก่อนที่
จะมีคุณธรรมในหัวใจของตน แล้วไปสลัดมันทิ้งที่ไหน เมื่อใด เวลาใด ปัจเจกตั้ง สันตวิญญูโก อตฺตา หิ
อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน

มันไม่ต้องไปจำ มันเป็นข้อเท็จจริงของมันอยู่ในหัวใจของมันเป็นอย่างนั้น นี่ไง ผู้ที่ว่ามันไม่ต้อง
ไปรักษา ไม่ต้องไปดูแลมัน แต่เกือบตายกว่าจะได้เป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมาในหัวใจของตน

แต่นี้ของเรา เรายังคว้าน้ำเหลว ยังหาสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมาในหัวใจของตนไม่ได้

ถ้าเป็นขึ้นเป็นอันของตนได้นะ นี่ไง มันเป็นเรื่องลับ มันเป็นเรื่องจะเป็นความจริงอยู่อย่างนั้น
ตลอดเวลา

แต่นี้มันแปรสภาพของมันตลอดเวลา มันแปรสภาพตอนไหน

ทุกข์ แปรสภาพตอนที่มันทุกข์นี้ มันหิวมันกระหาย มันเดือดมันร้อน มันทุกข์มันยากไป
ตลอด เห็นไหม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งแต่ตรัสรู้ธรรมแล้วไม่ฉันอาหารเลยหรือ ฉันทุกวัน
บิณฑบาตตั้งแต่วันตรัสรู้จนวันจะไปปรินิพพาน บิณฑบาตมือสุดท้ายขององค์สมเด็จพระสัมมาสัม
พุทธเจ้าคืออาหารของนายจุนทะ บิณฑบาตตลอดชีวิต นี่สิ่งที่เป็นคุณธรรมในหัวใจอันนั้น เห็นไหม

เราเกิดมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา ฟังธรรมๆ เพื่อหัวใจดวงนี้ ถ้าหัวใจดวงนี้มันมีสติมี
ปัญญาในสิ่งใดที่เป็นบาปเป็นกรรมมันจะไม่แตะไม่ต้อง ไม่ไปสัมผัสมันเลย

แต่นี้มันไม่ใช่สัมผัส นี่นอนกอดกับมันเลย อวิชชาคือความไม่รู้ รู้ตัวขึ้นมาทีก็ อ้าว! ทุกข์อีกแล้ว ทุกข์อีกแล้ว

มันทุกข์เพราะอะไรล่ะ

มาร นั่นนะมารทั้งนั้นนะ มารคืออวิชชา

แล้วที่มาฝึกหัดอยู่นี้คืออะไรล่ะ

ฝึกหัดให้มีวิชชามีความรู้ มีวิชชามีความรู้แล้ว ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ

ปริยัติศึกษามาทรงจำธรรมวินัยๆ จำมาคือสัญญาทั้งนั้นนะ จำของเขา มา จำขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา แต่ก็มีवासนานะ

คนที่ไม่มีอำนาจวาสนาไม่ได้นับถือพระพุทธศาสนา

นี่เราเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา เรานับถือพระพุทธศาสนาด้วย แล้วเรายังบวชเป็นพระภิกษุ เป็นนักรบอีกด้วย เพื่อจะฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นข้อเท็จจริงในหัวใจดวงนี้ ถ้าฝึกหัดประพฤติปฏิบัติเป็นข้อเท็จจริงในหัวใจดวงใจ ปัจจุบัน สันติปฏิวัติ จะไม่ไปแตะสิ่งที่ชั่วช้าลามกเลย

แต่นี้ไม่ใช่แตะ นี่มันครอบงำ รู้ตัวที่หนึ่งก็สำนึกได้ที่หนึ่ง แต่ถ้าไม่รู้ตัวนะ มันก็ไปตามพญามารไง เห็นดีเป็นชั่ว เห็นชั่วเป็นดี เห็นดีเป็นชั่ว

เห็นดี ข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันทุกข์มันยากมันลำบากมันลำบาก นี่ของดี มันเห็นว่าลำบากลำบาก

เห็นชั่ว ทำแต่ความพอใจของตัวเอง มันจะลากไปขนาดไหน หัวหกกันขวิดไปกับมันได้ตลอดเลย เห็นชั่วเป็นดี เพราะอะไร เพราะมันสะดวกสบายไปไง มันไปตามกิเลสต้นเหตุความทะยานอยาก

ถ้าเห็นดีเป็นดีไง ข้อวัตรปฏิบัติเป็นเครื่องอยู่ของใจ ใจที่มันเผอเรอ ใจที่มันไม่มีขอบมีเขต ให้มันอยู่ตรงนี้ ชัดๆ เลย เห็นใหม่ ทำข้อวัตรปฏิบัติชัดๆ เลย อยู่ตรงนี้ อยู่ด้วยกัน แล้วถ้ามันเป็นธรรมๆ นะ โอ๊ย! มันรื่นเริง มันอาจหาญ มันเคารพบูชา เพราะอะไร เก็บเล็กผสมน้อยไป ก็เพราะอันนี้ นี่คือนี่ สิ่งที่เราเริ่มต้นจะค้นคว้าหาหัวใจของตนไง นี่สิ่งที่เป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมาในหัวใจของตน เห็นใหม่ นี่ไง เวลาพระสารีบุตรไม่เชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ไง เพราะอะไร เพราะพระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ไง ไม่เชื่อ ความเชื่อแกก็เลศไม่ได้ แต่ถ้าเป็นข้อเท็จจริง ข้อเท็จจริงในหัวใจของตน ถ้าข้อเท็จจริงในหัวใจของตนนะ ไซ้

หลวงตาพระมหาบัวท่านเทศน์บนศาลา เราอยู่ด้วย พอจบนะ

“ดีเนาะ ดีเนาะ”

เพราะหลวงปู่ลีเป็นพระอรหันต์ พระอรหันต์กับพระอรหันต์ติดกันไม่ได้ พระอรหันต์เทศน์ พระอรหันต์ฟัง ก็เป็นธรรม แล้วธรรมของพระอรหันต์มันจะมีอะไรผิดพลาดไป มันเป็นข้อเท็จจริงทั้งนั้น นะ

เวลาเทศน์จบนะ เรานั่งด้วยอยู่นั้นด้วยใจ

“ดีเนาะ ดีเนาะ”

นี่ธรรมะพระพุทธเจ้า

หลวงตาพระมหาบัวท่านเทศน์ หลวงปู่ลีท่านไปไหนท่านนั่งฟังด้วย

“ดีเนาะ”

เพราะตอนนั้นเราก็นั่งฟังด้วย นั่งฟังแล้วเราก็มอง ด้วยภาษาเรานะ มันมองด้วยความชื่นใจ อบอุ่น เป็นการยืนยันพระอรหันต์เทศน์ แล้วพระอรหันต์ก็ฟัง แล้วพระอรหันต์ด้วยกันมันจะหลอกกันได้อย่างไร แต่มันไม่หลอก แล้วหลวงปู่ลีท่านถึงเคารพบูชาพ่อแม่ครูอาจารย์ด้วย นั่งอยู่ในหัวใจเลย

เพราะมันทุกข์มันยากไง มันทุกข์มันยาก มันกระเสือกกระสนมาขนาดไหน แล้วเวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา เวลาเราเริ่มต้นที่ฝึกหัดปฏิบัติอยู่นี้มันทุกข์มันยากขนาดไหน ถ้ามันทุกข์มันยากขนาดไหน นั่นนะ กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา อำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล

อำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล แล้วมีอำนาจวาสนาด้วย เพราะว่ามันยังซื่อสัตย์สุจริตไง มันจะอยู่ในธรรมและวินัยนี้ไง แล้วมันฝึกหัดธรรมวินัยนี้ เห็นไหม

เราเกิดมามีอำนาจวาสนา เกิดมาเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนา บริษัท ๔ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา เราเกิดมาเราเป็นอุบาสก แล้วเรามีอำนาจวาสนา เราभावชเป็นภิกษุ แล้วเรามีอำนาจวาสนา มีสติมีปัญญาที่จะฝึกหัดปฏิบัติ

พระบวชมามากมาย บวชมาแล้วมันทุกข์มันยาก มันต้องมีอำนาจวาสนา ศึกษาเล่าเรียนมา มีสติมีปัญญามากน้อยขนาดไหน เผยแผ่ธรรมๆ

เผยแผ่ธรรม เอาอะไรไปเผยแผ่ ตัวเองรู้อะไร ตัวเองรู้จริงอย่างไร แล้วอะไรเป็นข้อเท็จจริง อะไรเป็นกิเลส อะไรเป็นธรรม

เรามีอำนาจวาสนา เราจะมาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมาให้เป็นหัวใจของเราไง ถ้าเป็นข้อเท็จจริงเห็นไหม

สิ่งที่ว่าให้โทษแก่ท่าน โทษนั้นถึงตัว ให้โทษกับให้คุณ

ถ้าให้คุณ ให้โทษแก่ท่าน โทษนั้นถึงตัว ถ้าให้คุณๆ ก็เป็นคุณงามความดีของตัว นี่ไง เวลา มันถึงตัวๆ ถึงตัวอย่างไร

ถึงตัว ให้โทษแก่ท่าน มันก็เกิดจากเรานี้แหละ เกิดจากเราคิด เราแต่ง เราวาดวางแผนโครงการ จะให้โทษแก่ท่าน แล้วโทษนั้นไปไหนล่ะ บาปกรรมทั้งนั้น

ให้คุณ เข้าพรรษา พระกรรมฐาน ไม้เจียวอย่างนี้ ผ่าไปทำวัตรครุบาอาจารย์ให้คุณ

เพราะเราอยู่กับครูบาอาจารย์มา ก่อนเข้าพรรษาจะไปทำวัตร แล้วครูบาอาจารย์จะให้คติธรรม เพราะว่าก่อนเข้าพรรษา พอเข้าพรรษาแล้วจะถืออุตุงควัตร แล้วจะฝึกหัดปฏิบัติ

ส่วนใหญ่แล้ว พระจักขุบาล ได้ยินทุกอย่างค์ ส่วนใหญ่จะเทศน์เลย พระจักขุบาลตั้งแต่เธออธิษฐานพรรษา เวลาออกพรรษาขึ้นมา ถ้าไม่นอน ตาจะบอด หมอบอกอย่างนั้นเลย

เราก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ กว่าจะมาเกิดเป็นมนุษย์พบพระพุทธศาสนา กว่าจะได้มาบวชเป็นพระ มีโอกาสได้พบพระพุทธศาสนา เอาโอกาสที่พบพระพุทธศาสนา มันน้อยนิดเดียว ฉะนั้น ถ้าตามันจะบอดให้มันบอดไป ถึงเวลาแล้วตาบอดพร้อมกับอัสถักขยญาณทำลายอวิชชาหมดเลย เป็นพระอรหันต์

เวลาไปทำวัตรๆ ครูบาอาจารย์จะเทศน์ พระจักขุบาล เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านฝึกหัดปฏิบัติ โดยข้อเท็จจริงของท่าน แล้วถึงที่สุดแห่งท่านนี้ให้คุณ ไปคารวะ ทำวัตรครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์จะให้สติให้ปัญญา ให้กำลังของมันขึ้นมา เวลาให้คุณๆ ใจ ไปด้วยความเป็นคุณ ครูบาอาจารย์ท่านก็ให้ธรรมะเป็นคุณ

แล้วเราฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา มันจะเป็นคุณหรือจะเป็นโทษ ถ้าเป็นคุณ สิ่งที่จะกระทำ มันถึงตัวทั้งนั้นนะ

เริ่มต้นคิดดี คิดชั่ว ก็เราเป็นคนคิด แล้วจะยึดเยียดหรือจะปอกลอก จะยึดเยียดให้ใคร ถ้าให้เป็นคุณ เราก็คิดเป็นคน แล้วเราจะให้คุณกับใคร แล้วคนที่ได้รับก็คือใคร

ถึงตัวใจ เวลามันถึงตัว ถึงตัวเรา อตุตา หิ อตุตาโน นาโถ ตนเป็นที่พึงแห่งตน

ตนเกิดมานี้สมมุติบัญญัติ สมมุติๆ เกิดมาเป็น นาย ก. นาย ข. นาย ง. เจริญเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ นาย ก. นาย ข. นาย ง. จะชราคร่ำคร่าไป นาย ข. นาย ง. จะตายไป สมมุติ นี้สมมุติทั้งนั้นนะ

สิ่งที่เกิดมา นาย ก. นาย ข. นาย ง. มันเป็นกรรมของสัตว์ แล้วมีอำนาจวาสนาขึ้นมาได้บวชเป็นพระ ถ้าบวชเป็นพระขึ้นมาแล้วเราจะเอาจริงเอาจังของเรา

สิ่งที่เป็นโทษๆ พยายามหลีกเลี่ยงมัน สิ่งที่เป็นคุณๆ พยายามจะสร้างสมขึ้นมาในหัวใจของตน แล้วถ้ามันเป็นสักจะเป็นความจริงขึ้นมา มันถึงของใครล่ะ

ของเราทั้งนั้น ของเราทั้งนั้น เราทำเองทั้งนั้น อตฺตา หิ อตฺตาโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนไง ถึงตนๆ ใจ ทำดีก็ได้ดี ทำชั่วก็ได้ชั่วไง แล้วมันก็มีอดีตอนาคตไง แล้วปัจจุบันนี้ ปัจจุบันนี้มีอะไรเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมา นี่ถึงตนๆ ตนมีอะไร

ถ้าตนเป็นความจริงขึ้นมา มันรื่นเริง มันรื่นเริงเพราะอะไร เพราะมันเห็นคุณจริงๆ นะ เพราะสิ่งนี้มันเป็นให้เราได้ประกอบขึ้น คือฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา

การประกอบขึ้น เห็นไหม ใจที่เป็นนามธรรมๆ สิ่งที่เป็นนามธรรมมันเหมือนจับต้องสิ่งใดไม่ได้ เวลามันเห็นอริยสังขนะ เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นกิเลส เอ๊ะ! เอ๊ะ! เอ๊ะ! ทำไมมันเป็นอย่างนี้วะ มันแตกต่างกับความรู้สึกนึกคิดของเราทั้งนั้นนะ แตกต่างเลย เพราะอะไร

โลกียะกับโลกุตตระ

โลกียะๆ ก็นี่ไง นักปราชญ์ราชบัณฑิตนี่แหละ ศักดิ์ษาระดมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจบมหามกุฏฯ มหาจุฬาฯ เป็นดอกเตอร์ ทำวิทยานิพนธ์เป็นศาสตราจารย์ สมมุติบัญญัติไปจบเป็นนักปราชญ์ราชบัณฑิต เป็นที่เชื่อถือของสังคม สังคมยกย่องว่า โอ้โฮ! มีความรู้มากมาย สิ่งนี้สมมุติบัญญัติ สมมุติทั้งนั้นนะ สมมุติบัญญัติ แต่ถ้าเป็นโลกียะ

แล้วถ้าเป็นโลกุตตระล่ะ

โลกุตตระ เห็นไหม ถึงตัวๆ ถึงตัวเหียวนะ

ถ้าให้โทษแก่เขา โทษนั้นถึงตัว

ให้คุณแก่เขา คุณนั้นตอบสนองมากมายทวีคูณ

ฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นสัจจะเป็นความจริงขึ้นมา มันถึงตัวๆ ตัวเป็นไง ถ้าตัวมันเป็น มีสติก็คือสติ มีอะไรผิดพลาดขึ้นไป ยิ้มเลยนะ สติถูกไปอีกแล้ว มันไม่ไปโทษใครเลย มันโทษเราขาด สติ

ถ้าขาดสติก็ขาดความรอบคอบ ขาดความรอบคอบมันก็ขาดปัญญา แล้วขาดปัญญามันก็ วิจัยอะไรไม่ได้เป็นขึ้นเป็นอัน ถ้ามีสติ มีสติมันก็มีปัญญา ถ้ามีปัญญา มันก็เข้าใจว่าสิ่งนี้เกิดขึ้น ถ้าถึงสุดวิสัย สุดวิสัยก็เป็นกรรมของสัตว์เ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะไปปรินิพพานนะ พระอานนท์คร่ำครวญขนาดไหน แต่ ถ้าอย่างเป็นเราเห็นใหม่

คุณสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่ยากกรณไว้หมด มันเป็นข้อเท็จจริงอย่างนั้น เพราะอะไร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราवासาน้อยใจ เพราะเราสร้างมา ๔ อสงไขย พระศรีอริยเมตไตรยสร้างมา ๑๖ อสงไขย แปรดหมื่นปี แล้วจะไปทวงเอากับใคร แล้วจะไปเรียกร้อง เอากับใคร ก็ทำมา ก็ทำมาอย่างนี้ ได้อย่างนี้ก็สุดยอดแล้ว

ถ้าสุดยอดแล้ว ถึงเวลาแล้ว เห็นใหม่ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สัพเพ ธมฺมา อนตฺตา เป็น อนัตตาของมัน อนัตตาที่ว่ามันถึงที่สุดแห่งทุกข์แล้วมันมีสิ่งใดตกค้างอยู่ในใจ สรรพสิ่งในโลกนี้เป็น อนิจจัง โลกียะ เรื่องโลก มันต้องเป็นไปอย่างนั้น แล้วหัวใจที่มันเป็นธรรมๆ แล้วมันไม่อยู่กับโลกียะ หรือสมมุติบัญญัติใดๆ ทั้งสิ้น

เวลาหลวงตาพระมหาบัวท่านไปหาหลวงปู่มั่นใจ “ท่านมาหามรรคผลนิพพานใช่ไหม”

คำว่า “ไม่ได้อยู่ในตำรา” งใหม่ ในพระไตรปิฎกเรียนจบ ๙ ประโยคนะ ขยายความ ย่อ ความขึ้นมาได้เป็นศาสตราจารย์นะ มรรคผลนิพพานไม่ได้อยู่ที่นั่น อยู่ในปัจจุบันในใจของเธอ ต่างหาก อยู่ใน เห็นใหม่ ถึงตณันต์ต่างหาก ถึงตัว ถึงตน ถึงจิต ถึงธรรม ถึงความสิ้นสุดแห่งทุกข์ใน ใจของตน ถึงตน

แล้วถ้ามันมีกิเลสค้นหาความทะยานอยาก ตนนั่นนะเลวทราม ตนนั่นนะมีเงื่อนไข ตนนั่นนะสร้างภาพ ตนนั่นนะสร้างบาปกรรมขึ้นมาถึงตัวของตนโดยไม่รู้ตัว วกกลับมาถึงตัวเองไง

แต่ถ้าเป็นธรรมๆ สิ่งใดที่เป็นอนาคตมันยังมาไม่ถึง สิ่งที่เป็นอดีตผ่านไปแล้ว ปัจจุบันตั้งตัวตั้งตนขึ้นมาให้ได้ ถึงตัวถึงตน ถึงจิต ถึงการกระทำ ภาคปฏิบัติ นี่ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง เห็นไหม

นี่ไง มหาหมาหาอะไร มาหามรรคผลนิพพานใช่ไหม ไม่ได้อยู่ในตำรับตำรา ทั้งที่ตำรับตำราก็ศึกษาค้นคว้าเพื่อให้มีสติปัญญาไง ถ้ามีสติปัญญาขึ้นมา เวลาปฏิบัติไปแล้วมันจะตะมันจะถึบกัน มันจะสร้างภาพไง

ผู้ที่มีความรู้เยอะๆ ไม่เชื่อใครทั้งสิ้น ไม่ฟังใครทั้งสิ้น แล้วความรู้นั้นให้คุณหรือให้โทษ ถ้ากิเลสมันให้โทษ ให้โทษมันก็ห่างไกลพระพุทธศาสนา ถ้ามันให้คุณๆ ให้คุณก็เงาของพระพุทธศาสนา ถ้ามันวางให้หมด

นี่ไง เวลามันวางของมัน มันปฏิบัติของมันขึ้นมาตามความเป็นจริงขึ้นมา เห็นไหม พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ถึงตัวถึงตนในหัวใจของตน

แล้วใครล่ะ

ถึงตัวถึงตนแล้ว ถ้ายังหลงผิดอยู่นะ “โธ่! นิพพานเป็นเช่นนั้นเอง”

นิพพานอะไร สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ มันจะมีนิพพานที่ไหน นิพพานมันต้องชำระล้างสำรอก คายกิเลส แล้วกิเลสที่ไหนที่มันสำรอก ที่มันคาย ที่มันขาด ที่มันหลุดไปจากหัวใจบ้าง

ถ้ามันไม่มีกิเลสหลุดจากหัวใจไป เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอาสวัคชยญาณ ทำลายอวิชชา ปัญามารไปคร่ำครวญไปฟ้องลูกสาวมันทำไม ใ้ความโลภ ความโกรธ ความหลง ใ้ เรือน ๓ หลังนั้นนะ จะมาช่วยพ่อ

เรือนยอดของเรือน ๓ หลัง คืออวิชชา คือปัญามาร เราได้หักมันไปแล้ว แล้วใ้เรือน ๓ หลัง มันจะมีคุณค่าอะไร

ถ้ามันไม่มีการชำระล้าง มันไม่มีการกระทำเลย มันจะสิ้นกิเลสไปได้อย่างไร

กิเลสที่มันจะสิ้นไป มันต้องสิ้นไปด้วยมรรค ๘ ด้วยวิธีการดับทุกข์ วิธีๆ ท่องกันปากเปือกปากแฉะ งานชอบ เพียรชอบ ระวังชอบ

หลวงปู่ชอบนี่คารวะนะ หลวงปู่ชอบท่านทำด้วยข้อเท็จจริง แต่ของเราอ้างทั้งนั้นนะ

ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริง เราเคารพคารวะนะ ผู้ที่ฝึกหัดประพฤติปฏิบัติกว่าจะสิ้นกิเลสแต่ละองค์ มันเป็นเรื่องง่ายนักหรือ เวลาครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม ธรรมะอยู่ฝากตาย ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมนะ สละตายมาทั้งนั้น

กิเลสนะ จะนุ่มนวลอ่อนหวานขนาดไหนนะ มันก็ไม่ปล่อยให้หลุดจากมือมันไปหรอก จะนุ่มนวลอ่อนหวานขนาดไหน กิเลสมันก็นุ่มนวลอ่อนหวานยิ่งกว่าที่ปลิ้นปล้อนกะล่อน ทำให้คนที่นุ่มนวลอ่อนหวานหลงใหลก็แล้วกันละ คนที่เข้มแข็ง ยอดเยี่ยม กิเลสมันก็หลอกให้หัก ให้บินไปตามกิเลสทั้งนั้น กิเลสมันก็คือกิเลสไง

สิ่งที่ครูบาอาจารย์ที่ว่าอยู่ฝากตายๆ จะนุ่มนวลอ่อนหวานขนาดไหน ท่านก็ต้องรอบคอบของท่าน ท่านก็ต้องมีสติปัญญาเท่าทันกิเลสในหัวใจของท่าน จะมุมนานะ จะเข้มขันขนาดไหน สุดท้ายแล้วมันก็ลงทางมคโค ทางอันเอก ทางสายกลางในพระพุทธศาสนา

แต่เวลาที่เป็นกิเลสๆ ใจ เวลาดีมันก็ดีสุดโต่ง ดีว่ามันเป็นดี เอาความดีมาหักล้างกัน เอาความดีมาเพ่งโทษกัน เอาความดีมาทะเลาะเบาะแว้งกัน เวลาความชั่ว ความชั่วมันก็ชูดหลุมพรางล่อคนอื่นทั้งนั้น ดีและชั่ว

แต่ถ้าเราเป็นธรรมๆ ดีและชั่ว เราก็รู้ เราก็ก็นิ่ง ใครไม่มี มีทั้งนั้น แต่มีสติปัญญาไง

พระพุทธศาสนาข้ามพ้นทั้งดีและชั่ว

ดี ส่งเสริมเกื้อกูลแต่ไม่ติดมันไง ส่งเสริมเกื้อกูลแล้วไม่ใช่ของเรา ส่งเสริมเกื้อกูลต่อ พระพุทธศาสนา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารภรณานิให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ ส่งเสริมเกื้อกูลต่อ สงฆ์เป็นรุ่นๆ ไป สงฆ์นั้นจะจรรโลงพระพุทธศาสนาต่อเนื่องไปแบบพระกัสสปะ

พระกัสสปะอายุเท่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บวชเมื่อแก่ เวลาฝึกหัดปฏิบัติขึ้นมา จนเป็นพระอรหันต์ด้วยความเข้มข้น ด้วยความมุมานะของท่าน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “กัสสปะเอ๋ย เธอก็อายุเท่าเรา ๘๐ ปีเหมือนกัน เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน ทำไมต้องถือธุดงค์วัตร”

นี่ไง นุ่งผ้าบังสุกุลไง สังกาฏิเย็บปะๆ อยู่นั่นนะถึง ๔ ชั้น อายุ ๘๐ ทำไมจะต้องมาแบกหาม “ข้าพเจ้าไม่ได้ทำเพื่อข้าพเจ้า ข้าพเจ้าทำเพื่ออนุชนรุ่นหลัง ต่อไปในอนุชนรุ่นหลังเขาจะได้เห็นเป็นแบบอย่าง”

ว่าเลิศในทางธุดงค์วัตรคือพระกัสสปะ พระกัสสปะได้ทำเป็นตัวอย่าง ได้ทำให้เห็น ได้เป็นแบบอย่าง ได้เป็นเนติบัญญัติที่ได้ศึกษาค้นคว้า ใครจะเรียนมากเรียนน้อยต้องได้เห็นพระกัสสปะแน่นอน พระกัสสปะทำเพื่ออนุชนรุ่นหลังนี่ไง

นี่ไง ส่งเสริมทำคุณงามความดี ใครทำเท่ากับหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านได้สร้างธรรมทายาทไว้มากมาย

ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านบอกว่า หลวงปู่มั่นเป่ากระหม่อมท่านมา หลวงปู่มั่นเป่ากระหม่อม

คำว่า “เป่ากระหม่อม” คุ่มครองดูแลความรู้สึกนึกคิด คอยจำแนกความถูกความผิดในใจ คอยจำแนกสิ่งที่หลงผิดเห็นผิดให้มันถูกต้องชอบธรรมขึ้นมา

หลวงปู่มั่นเป่ากระหม่อมท่านมาๆ

ท่านติดใหม่ หลวงปู่มั่นเคยทวงบุญคุณใคร หลวงปู่มั่นเคยวางบิลที่ไหน ไม่สน ท่านทำไว้ ไม่ติดดีใจ แล้วชั้วก็ไม่เอา

ชั้วคือไอ้พวกแข่งหน้าแข่งหลัง มันจะชักนำให้ออกนอกกลุ่มออกทางไปด้วยทางการประชาสัมพันธ์ ด้วยการปลุกกระดม ด้วยการสร้างกระแส การสร้างกระแสมันเป็นกระแสโลก มันจะเข้าสู่หัวใจได้อย่างไร

ใจที่เป็นนามธรรมๆ อะไรจะเข้าสู่หัวใจที่เป็นนามธรรมอันนั้น

นามธรรมนั้นมันจะเข้าถึงได้ มันก็ต้องเกิดสติ

สติมันเกิดจากใคร สติเกิดจากตำรา สติเกิดจากโรงงานที่ไหน

สติมันก็เกิดจากจิต สติมันก็เกิดจากหัวใจนั้นนะ ถ้าหัวใจนั้นมันตั้งใจขึ้นมา มันก็มีสติขึ้นมา

แล้วสติจะเปลี่ยนให้มันเป็นอะไรขึ้นมา เปลี่ยนให้มันมีสติมีสัมปชัญญะ มีความรู้สึกรู้ตัวทั่วพร้อม แล้วเวลาฝึกหัดจะใช้ปัญญา ปัญญาในพระพุทธศาสนาไม่ใช่ปัญญาเกิดจากสัญญา

ปัญญาเกิดจากปัจจุบัน ปัญญาเกิดจากเขาวน เกิดจากปฏิภาณ ไม่ใช่เกิดจากความจำ แล้วจะไปหาซื้อมันที่ไหน มันไม่มีขายในท้องตลาดไง

มีภาคปฏิบัติ นี่ไง สิ่งที่เป็นธรรมๆ ให้มันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมา

เวลาถึงตัวถึงตน ให้คุณ ไม่ให้โทษใคร แต่โทษมันมีในตัวมันเองอยู่แล้ว

โรคที่น่ากลัวที่สุดคือชราคร่ำคร่า ทุกอย่างมันต้องแปรสภาพของมันไป มันไม่มีสิ่งใดยั่งยืน ยง อยู่ที่บุญและบาป

พระสืวลีเป็นผู้มีลาภมาก พระในสมัยพุทธกาลที่ไม่เคยเจ็บไข้ได้ป่วยเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังเจ็บไข้ได้ป่วยอยู่หลายรอบในพระไตรปิฎก หมอชีวกโกมารภัจจ์เป็นหมอ

ประจำองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ไง ถ้าสร้างคุณสร้างประโยชน์กันมา บุญกุศลสู่หัวใจดวงนั้น บุญกุศลมันก็ส่งต่อถึงเขาวนและปัญญาของคน

และเขาวนและปัญญาของคนเป็นสัมมาทิฏฐิหรือมิจฉาทิฏฐิ

หลายคนมากมีสติมีปัญญาแต่เป็นมิจฉาทิฏฐิ มิจฉาทิฏฐิคือเป็นสติปัญญาของตัวเอง ทั้งหลบทั้งหลีก ทั้งซ่อนทั้งเร้น

ถ้าเป็นสัมมาทิฏฐิ นี่ไง มันเป็นคนธรรมไง เผยแผ่ วางไว้ให้เป็นสมบัติสาธารณะ ให้เป็นสมบัติของทุกๆ คน ทุกๆ คนมีสิทธิ์ที่จะใช้ สิทธิที่จะแสวงหา ถ้าเป็นธรรม ถ้าเป็นสัมมาทิฏฐิ ความถูกต้องชอบธรรม

แล้วถ้าเราจะฝึกหัดสติปัญญาของเรา มันจะเป็นสติปัญญาประเภทใด

เวลาศึกษาเล่าเรียนมันเป็นสุขุมปัญญา ปัญญาการศึกษาค้นคว้าทางวิชาการ จินตนาการ จินตนาการไปร้อยแปดพันเก้า แล้วภาวนามยปัญญาที่เราฝึกหัดปฏิบัติกันอยู่นี่ไง

นี่ไง ให้โทษแก่ท่าน โทษนั้นถึงตัว

ให้คุณแก่ท่าน คุณนั้นส่งเสริมให้เกิดอำนาจวาสนาบารมี

แล้วถ้าสร้างให้มันเป็นข้อเท็จจริงขึ้นมาในหัวใจของตน มันเป็นคุณกับตัวตนของเราทั้งนั้นนะ เพราะความคิดเกิดจากจิต แล้วความคิดนั้นมีสัมมาสมาธิ ความคิดนั้นคือภาวนามยปัญญา มันจะกลับมาอบรมบ่มเพาะ กลับมาซักฟอก กลับมาใคร่ครวญฐานของความคิด ฐานของสิ่งที่มันนึกคิดขึ้นมา คุณหรือโทษ ถูกหรือผิด ดีหรือชั่ว ควรหรือไม่ควร

ทั้งๆ ที่เป็นปัญญาๆ ถ้าเตลิดเปิดเปิงไปมันก็ผิด เพราะอะไร เพราะสัพเพ ธมมา อนตตา ธรรมทั้งหลายเป็นอนัตตา เวลามันมีสติปัญญาขนาดไหน ถ้าใช้ปัญญาโดยความไม่รอบคอบ มันจะอ่อนกำลังลง สมาธิอ่อนกำลังลง มันจะเป็นสัญญา

ผู้ที่ฝึกหัดปฏิบัติมันรู้ได้ชัดๆ เลย รสของธรรมณะซึ่งรสทั้งปวง ถ้าเป็นภาวนามยปัญญา มัน ฟาดมันฟัน มันมหัศจรรย์ มันสำรอกมันคาย โอ้โฮ! รสชาติมันอย่างหนึ่งเลย

ถ้าเป็นสัญญา เป็นความคิดเหมือนกัน จืดชืด งง ทำไมมันเป็นอย่างนี้วะ ทำไมมันเป็นอย่าง นี้วะ ยังคิดไม่ทันนะนะ ทำไมมันเป็นอย่างนี้วะ

ถ้าสติมันทันนะ โอ๊ะ! โอ้ย! ตาย ใ้มนี่มันสัญญาเห็นว่า พอสัญญามันก็ว่างเลย วางความคิด นั้น วางปัญญาอันนั้นก็กลับไปทำพุทโธๆ ให้สมาธิมีกำลัง พอสมาธิมันมีกำลัง ฟันตัวมานะ ศีล สมาธิ กำลังอันนี้เป็นพื้นฐาน สมถกรรมฐาน

สมาธิจับ ปัญญาตัด

เพราะมันมีสมาธิเป็นพื้นฐาน พอปล่อย เพราะมันใช้ปัญญาอยู่แล้ว มันมีช่องทางอยู่แล้ว พอปล่อย คือวาง วางบ๊ีบ มันไปแล้ว พอมันไปขึ้นมา อ้าว! ปัญญาเป็นอย่างนี้ ภาวนามยปัญญา ปัญญาเป็นอย่างนี้ มันทะลุ มันปรุมันโปร่ง มันปล่อยมันวาง มันมหัศจรรย์นะ แล้วมหัศจรรย์ บัจฉิต ตัง สันติภูมิจิโกนะ ถึงตน

ตน อตฺตา หิ อตฺตานิ นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ศีล สมาธิ ปัญญา วิธีการดับทุกข์ด้วยมรรค ๘ เกิดจากจิตของตน มันเป็นปัจจุบันในใจของตน มันเป็นภาวนามยปัญญา มันฟาดมันฟันนะ กิเลสหัวซุกหัวซุน มันหลบมันหลีก มันซ่อนมันเร้นทั้งนั้นนะ ไม่มีหรอก โอ้ย! พิจารณาไปแล้วมัน ปล่อยหมดเลย

ปล่อยอะไร มันรอดทีกลับ มันซ่อนเร้นรอให้สมาธิมีเงาแล้วพอเงาเงา เดียวมันก็ตีกลับ พอตีกลับ มันเป็นสัญญา อย่างน้อยเป็นสัญญาแต่ไม่รู้ตัว

เป็นสัญญา “อ้าว! ก็ปัญญาของเรา เราก็คิดเอง เราปฏิบัติเอง”

ไ้ใจ ไม่ทันหรอก พอไม่ทันก็เสื่อมไปเรื่อยๆ เสื่อมไปเรื่อยๆ จนกว่าจะมีสติ เสื่อมไปเรื่อยๆ จนจะยอมรับรู้ หรือมีครูบาอาจารย์ที่ดึงามท่านเตือน เสื่อมไปเรื่อยๆ ถ้ามีสติปัญญาเท่าทัน มันจะ เริ่มยับยั้งตนได้

ถ้าไม่มีสติปัญญา กรรรมฐานมันวุ่นเสีย

“ภาวนาก็ภาวนาแล้ว บรรลุดุธรรมก็รู้หมดทุกเรื่องแล้ว”

มันไม่ได้แก้อะไรเลย ถึงตน ตนไม่มีอะไรเลย ตนจึงไม่มีหลักฐาน ไม่มีทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ ไม่มีขณะ ไม่มีนิโรธ การดับทุกข์โดยข้อเท็จจริงเป็นการยืนยันกับใจของตน ถ้าใจของตนไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น มันจะเอาอะไรยืนยัน

เราไม่เคยไปกรุงเทพฯ เราจะบอกว่ากรุงเทพฯ เป็นอย่างนั้นๆ เพราะเราไม่เคยเห็น แต่ถ้าเราอยู่กรุงเทพฯ มิ่งตามกุสิ บ้านกู มิ่งตามกุติ ถ้ามันรู้มันเห็นไง ถ้ามันนิโรธ มันดับทุกข์ ขณะ มันขาด มิ่งตามกุสิ ก็บ้านกู กูไม่รู้ได้อย่างไร

แต่ถ้ากูไม่รู้ไม่เคยเห็น มิ่งตามกู กูก็ศึกษาน่าดูเลยนะ กูมีแผนที่ด้วย มีภาพถ่ายดาวเทียมด้วย แต่กูไม่เคยไป แล้วกูก็รู้ไม่ได้ ไม่รู้หรอก มันไม่ถึงตน

ให้โทษแก่ท่าน โทษนั้นถึงตน

ให้คุณแก่เรา ให้คุณแก่ท่าน ให้คุณกับใครทุกอย่าง มันเป็นทาน

ให้คุณแก่ท่าน บุญกุศลนั้นก็ถึงตน

การฝึกหัดประพฤติปฏิบัติมันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตวิภูริโก อตฺตา หิ อตฺตาโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน แล้วตนชำระล้างจนได้กระทำขึ้นมาเป็นสมบัติของตน

นี่ไง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราท่านไม่พูด ไม่พูดเพราะอะไร เพราะสังคมไม่รู้ไม่ได้ โลกไม่รู้ไม่ได้

หลวงตาพระมหาบัวท่านบอกเลย ถ้าเราพูด เขาหาว่าเราบ้า

แต่ไอ้พวกบ้า มันว่ามันดีนะ แต่ความเป็นจริงก็พูดกับเขาไม่ได้ เพราะโลกนี้ไม่รู้ โลกนี้ไม่เข้าใจ มันถึงเป็นโลกียะ เป็นเรื่องโลก เป็นเรื่องนักปราชญ์ราชบัณฑิต เป็นดอกเตอร์ ศาสตราจารย์ เป็นนักปราชญ์ มีคุณสมบัติเป็นนักปราชญ์แห่งชาติ

หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านอยู่ในป่าในเขา ไม่ให้ใครรู้จัก แต่ด้วยบุญด้วยบาปของคนนะ คนก็พยายามแสวงหาท่าน แล้วด้วยบุญและบาปของคน

ถ้าด้วยบุญและบาปของคน คนที่เป็นบุญทำอะไรแล้วส่งต่อเป็นรุ่นๆ ไป เป็นเรื่องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้สงฆ์ปกครองสงฆ์ แล้วสงฆ์แต่ละรุ่น สงฆ์แต่ละยุคแต่ละสมัย ถ้าเป็นสงฆ์ที่ดีงาม มันเป็นเรื่องของศาสนาที่แวววาว เรื่องของพระพุทธศาสนาที่สังคมเคารพศรัทธา

ความเคารพศรัทธาเป็นนามธรรม ไม่ใช่เงินไม่ใช่ทอง ไม่ใช่ยศถาบรรดาศักดิ์ เป็นบุญกุศลเป็นที่เคารพบูชาในหัวใจ ศาสนามันคง มันคงอย่างนี้ มันคงจากเจตนา จากศรัทธาของชาวพุทธ ไม่ใช่มันคงจากวัตถุ จากยศถาบรรดาศักดิ์ จากกระแสสังคม

ให้คุณแก่ท่าน คุณนั้นถึงหัวใจของตน

ให้โทษแก่ท่าน เราห่างไกลจากพระพุทธศาสนา เพราะต้องการกระแสสังคม กระแสโลก ไอ้พวกแข่งหน้าแข่งหลังไง

เราไม่เอา เราตั้งสติ ตั้งปัญญาของเรา เราจะทำคุณงามความดีของเรา เราฟังธรรมเพื่อหัวใจดวงนี้

ฟังแล้วกลับไปเดินจงกรม กลับไปนั่งสมาธิภาวนา แล้วตั้งจิตธรรม สิ่งที่ได้ยินได้ฟังเป็นหัวข้อ แล้วขยายความศึกษาค้นคว้าตีแผ่ให้เป็นสติให้เป็นปัญญาของตน ให้มีความสุขสงบในหัวใจของตน ให้เกิดมาเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา บวชพระๆ เป็นพระปฏิบัติแล้วให้ประพฤติปฏิบัติให้เป็น อุตตา หิ อุตตานิ นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ให้ปฏิบัติเข้าถึงหัวใจของตน แล้วดัดแปลงตนให้มีคุณธรรมขึ้นมาในหัวใจของตน จะเป็นสมบัติของตน เอวัง